

Sammanställning av arbetet med regionala utvecklingsstrategier

Uppdrag 3.4 för RB år 2025

2026-04-09

Diarienummer: Å 2025-51

Sammanställning av arbetet med regionala utvecklingsstrategier. Uppdrag 3.4 för RB år 2025

Beslutet att godkänna denna slutrapport har fattats av generaldirektör Elisabeth Bäckteman.

Handläggningen har gjorts av Tim Brooks, Marina Gregorsson och Maria Löfvenberg. Den sistnämnda var föredragande för ärendet.

Stockholm, 2026-04-09

Elisabeth Bäckteman

Maria Löfvenberg

Sammanfattning

Regionernas arbete med de regionala utvecklingsstrategierna kännetecknas av en strukturerad samverkan, långsiktig styrning och ett helhetsgrepp på hållbar utveckling.

Regionernas arbete med strategierna har utgått från samverkan med kommuner, näringsliv, akademi, civilsamhälle och statliga aktörer där gemensamma analyser och dialoger skapat förankring i strategiska prioriteringar.

Regionerna har etablerat eller vidareutvecklat samverkansstrukturer, exempelvis regionala partnerskap, tematiska grupper, återkommande uppföljningsdialoger samt gemensamma handlings- och genomförandeplaner. Syftet har varit att mobilisera aktörer kring gemensamma samhällsutmaningar som exempelvis kompetensförsörjning, klimatomställning, innovation och tillgänglighet.

Genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna bygger i stor utsträckning på handlingsplaner, tematiska strategier, kraftsamlingar, fokusområden och årshjul vilka tillsammans utgör en modell för genomförande. Arbetet är kunskapsbaserat och datadrivet där analyser av regionala lägesbilder och indikatorer möjliggör anpassning av insatser och resursprioriteringar.

Den hållbara utvecklingens tre dimensioner ekonomisk, social och miljömässig är integrerade i samtliga regioners arbete med de regionala utvecklingsstrategierna.

- ▀ Ekonomiskt genom exempelvis innovationsmiljöer, smart specialisering, kompetensförsörjning och digital infrastruktur.
- ▀ Socialt genom exempelvis folkhälsoarbete, inkludering, delaktighet, utbildningsinsatser och attraktiva livsmiljöer.
- ▀ Miljömässigt genom exempelvis energiomställning, elektrifiering, klimatanpassning, cirkulär ekonomi och naturvård.

Regionerna använder Agenda 2030 som ett ramverk för planering och uppföljning av de regionala utvecklingsstrategierna.

Territoriella perspektiv är integrerade i de regionala utvecklingsstrategierna. Regionerna arbetar platsbaserat genom analyser av arbetsmarknadsregioner, pendlingsmönster, serviceförutsättningar, stad-land-relationer, flerkärnighet samt särskilda geografiska förutsättningar såsom ö-lägen, fjällområden och glesa strukturer. Det ger underlag för geografiskt anpassade insatser.

Regionerna lyfter i de regionala utvecklingsstrategierna utmaningar såsom exempelvis inomregionala skillnader, kompetensbrist, klimatrisker, bristande digital infrastruktur, social oro samt demografiska utmaningar.

Långsiktig samverkan, tydliga prioriteringar, handlingsplaner, platsanpassning, innovationsmiljöer, integrerad användning av Agenda 2030 och indikatorbaserad uppföljning ses som exempel på framgångsfaktorer för genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna.

De regionala utvecklingsstrategierna visar på ett systematiskt och samordnat arbete där genomförandekapacitet, hållbarhetsintegrering och regional samverkan är i fokus. Regionerna har etablerat strukturer som ger förutsättningar att hantera både pågående och kommande samhällsutmaningar.

Innehåll

1	Uppdraget	6
1.1	Bakgrund.....	6
1.1.1	Regionala utvecklingsstrategier.....	6
1.2	Mål.....	7
1.3	Målgrupp och intressenter.....	7
1.3.1	Målgrupp.....	7
1.3.2	Intressenter.....	7
1.4	Metod för framtagande av sammanställningen.....	7
1.4.1	Avgränsningar.....	8
2	Genomförande – aktiviteter och resultat	9
2.1	Status för de regionala utvecklingsstrategierna.....	9
2.2	Genomförande och samordning.....	9
2.2.1	Beskrivning av handlingsplaner, genomförandestrategier eller liknande för genomförande.....	9
2.2.2	Beskrivning av uppföljning av strategier.....	10
2.2.3	Beskrivning av samordnade insatser.....	11
2.2.4	Beskrivning av hur samtliga dimensioner av hållbarhet har integrerats.....	11
2.2.5	Beskrivning av insatser för hållbarhet.....	12
2.2.6	Beskrivning av hur olika territoriella perspektiv har beaktats.....	13
2.2.7	Beskrivning av hur inomregionala skillnader har hanterats.....	14
2.2.8	Beskrivning av aktiviteter för genomförandet.....	14
2.2.9	Beskrivning av utmaningar och framgångsfaktorer.....	15
	Underlag sammanställning.....	17

1 Uppdraget

1.1 Bakgrund

Tillväxtverket har fått i uppdrag av regeringen att upprätta en sammanställning av de regionalt utvecklingsansvarigas arbete med de regionala utvecklingsstrategierna.¹

Regioner samt Gotlands kommun och Tillväxtverket ska samverka med varandra enligt 8 § lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. Utifrån den samverkan som sker ska Tillväxtverket sammanställa arbetet med de regionala utvecklingsstrategierna.²

Syftet med uppdraget är att ge regeringen en samlad bild av hur regionerna arbetar med sina regionala utvecklingsstrategier. Uppdraget ligger också i linje med Tillväxtverkets instruktion att vi ska bistå regeringen med expertkunskap, underlag och information i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde.³

Sammanställningen ska redogöra för hur olika territoriella perspektiv har beaktats i arbetet med de regionala utvecklingsstrategierna och hur samtliga dimensioner av hållbar utveckling har integrerats.

Denna sammanställning kompletterar den årliga sammanställningen av regionernas resultatredovisning.⁴ Regionernas arbete med de regionala utvecklingsstrategierna har fram till och med 2023 utgjort ett eget kapitel i den resultatredovisningen.

Redovisning lämnas till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) vartannat år från och med senast den 18 april 2026.

1.1.1 Regionala utvecklingsstrategier

En del i regionernas utvecklingsansvar är att ta fram och fastställa en strategi för länets utveckling. Regionerna samordnar även insatser för att genomföra strategierna.⁵

Den nationella strategin⁶ är vägledande för de regionala utvecklingsstrategierna. I den framgår att arbetet ska bidra till en hållbar regional utveckling och Agenda 2030. Med andra ord ska ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet vara en integrerad del i både de regionala utvecklingsstrategierna och i insatser för att genomföra dem.

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Tillväxtverket, Regeringskansliet, dnr [1042024/02544 (delvis KN2024/02568)].

² Ibid.

³ Förordning (2025:266) om ändring i förordningen (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket, SFS 2025:266.

⁴ Förordning (2024:99) om resultatredovisning av det regionala utvecklingsarbetet.

⁵ 5 § 1 p. lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar.

⁶ Regeringens skrivelse 2020/21:133 Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030.

För att åstadkomma detta behöver strategierna och insatserna ha ett territoriellt perspektiv. Det vill säga att hänsyn tas till varierande förutsättningar i landsbygder och tätorter av olika storlek och karaktär samt funktionella samband.⁷

De regionala utvecklingsstrategierna ska baseras på en analys av förutsättningarna i länet och innehålla mål och långsiktiga prioriteringar för det regionala utvecklingsarbetet.⁸

Regionerna ska även samordna insatser för att genomföra den regionala utvecklingsstrategin. Samordning mellan kommuner, länsstyrelsen, andra statliga myndigheter, näringslivet och civilsamhället är en huvuduppgift i regionernas utvecklingsansvar.⁹

1.2 Mål

Målet är att upprätta en sammanställning av regionernas arbete med sina regionala utvecklingsstrategier. Sammanställningen ska redogöra för hur olika territoriella perspektiv har beaktats i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin och hur samtliga dimensioner av hållbar utveckling har integrerats.

1.3 Målgrupp och intressenter

1.3.1 Målgrupp

Regeringskansliet som mottagare av leveransen.
Regioner genom det regionala utvecklingsansvaret.

1.3.2 Intressenter

Kommuner utifrån att de regionala utvecklingsstrategierna ska vara vägledande i det regionala utvecklingsarbetet som sker på lokal nivå.

Andra statliga myndigheter ska utifrån att de enligt Lagen 2010:630 om regionalt utvecklingsansvar, Förordning om regionalt utvecklingsarbete 2017:583 samt den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet 2021 – 2030 medverka i det regionala utvecklingsarbetet.

1.4 Metod för framtagande av sammanställningen

Tillväxtverket har valt att genomföra sammanställningen genom att ta del av samtliga regioners regionala utvecklingsstrategier med fokus på status samt hur de arbetar med strategierna och samordnar insatser för att genomföra dem.

⁷ 4 och 9 §§ förordningen (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete.

⁸ 7 § 2 p. och 9 § förordning (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete.

⁹ 14 § förordning (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete.

Det innebär att det är intentionen och ambitionen i de enskilda strategierna som vi har tagit del av men som vi inte med säkerhet vet om de kommer att genomföras fullt ut.

Strukturen för sammanställningen utgår från tidigare års resultatredovisningar av regionernas arbete med de regionala utvecklingsstrategierna. Nio frågeställningar har formulerats och svaren från respektive regions regionala utvecklingsstrategi har med hjälp av Artificiell intelligens, AI sammanställts för att på ett strukturerat sätt beskriva arbetet med strategierna. Sammanställningen har därefter ytterligare bearbetats och kvalitetssäkrats.

Frågeställningarna avser genomförande och samordning av insatser, integrering av hållbarhet, territoriella perspektiv, aktiviteter för genomförande samt utmaningar och framgångsfaktorer.

1. Beskriv samt ge exempel på handlingsplaner, genomförandestrategier eller liknande för genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin
2. Beskriv samt ge exempel på hur uppföljning av den regionala utvecklingsstrategin sker
3. Beskriv samt ge exempel på samordning av insatser med andra aktörer för genomförandet i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin
4. Beskriv hur samtliga dimensioner av hållbarhet har integrerats i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin
5. Beskriv samt ge exempel på insatser för hållbarhet i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin
6. Beskriv hur olika territoriella perspektiv har beaktats i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin
7. Beskriv samt ge exempel på hur inomregionala skillnader har hanterats i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin
8. Beskriv samt ge exempel på aktiviteter för genomförandet i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin
9. Beskriv samt ge exempel på utmaningar och framgångsfaktorer i arbetet med den regionala utvecklingsstrategin

1.4.1 Avgränsningar

Resultat utifrån den nationella strategins fyra strategiska områden ingår inte i sammanställningen.

Det ingår inte heller att göra en analys av sammanställningen.

2 Genomförande – aktiviteter och resultat

2.1 Status för de regionala utvecklingsstrategierna

Utifrån ett aktivt arbete med att revidera, aktualisera eller ta fram en ny regional utvecklingsstrategi har fyra regioner¹⁰ under 2026 antagit en ny regional utvecklingsstrategi. Motsvarande arbete har gjorts under 2025 då sju¹¹ regioner har fattat beslut om en ny regional utvecklingsstrategi.

En översyn av den regionala utvecklingsstrategin pågår i sex regioner¹². Beslut om antagande planeras under 2026. Två regioner¹³ har regionala utvecklingsstrategier som är antagna under 2024. Två regioner¹⁴ har regionala utvecklingsstrategier som är antagna 2021.

2.2 Genomförande och samordning

2.2.1 Beskrivning av handlingsplaner, genomförandestrategier eller liknande för genomförande

Regionernas arbete med att genomföra de regionala utvecklingsstrategierna kännetecknas av utvecklade strukturer där handlingsplaner, tematiska strategier och samverkansprocesser utgör grunden för genomförandet. Regionerna arbetar ofta med flera parallella genomförandeverktyg som tillsammans omsätter strategins mål i konkreta insatser. Genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna bygger på strukturerad samverkan mellan regioner, kommuner, statliga myndigheter, akademi, näringsliv och civilsamhälle. Verktyg som smart specialisering, rumsliga strategier och sektorsövergripande nätverk används för att säkerställa genomförande av strategierna. Regionernas arbete med genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna är systematiskt och kopplat till regionala förutsättningar och prioriteringar.

Smart specialisering, S3 är en etablerad del av regionernas arbete med regionala utvecklingsstrategier. Några regioner har egna S3 strategier som styr innovation och näringslivsutveckling, exempelvis Östergötland, Blekinge och Värmland. Andra regioner har i stället integrerat S3 principer i innovations- och näringslivsstrategier, exempelvis Kronoberg, Jönköping och Gävleborg. Regionerna använder S3 för att utveckla innovationsmiljöer, testbäddar och strategiska samverkansplattformar. S3 hjälper regionerna att identifiera styrkeområden och driva grön, digital och kompetensbaserad omställning inom ramen för de regionala utvecklingsstrategierna.

¹⁰ Jönköping, Kalmar, Uppsala, Västra Götaland.

¹¹ Gävleborg, Norrbotten, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Örebro, Östergötland.

¹² Blekinge, Dalarna, Halland, Stockholm, Sörmland, Västerbotten.

¹³ Kronoberg, Skåne.

¹⁴ Gotland, Jämtland Härjedalen. Jämtland Härjedalen har genomfört en översyn under 2023 som är beslutad 2024.

Några regioner¹⁵ använder tematiska strategier och sektorplaner exempelvis klimat- och energistrategier, kulturplaner, trafikförsörjningsprogram och näringslivsstrategier som samlat fungerar som genomförandeprogram för den regionala utvecklingsstrategin.

Några regioner¹⁶ arbetar med årliga eller återkommande handlingsplaner, årshjul och kraftsamlingar som anger insatser, ansvar och tidplaner.

Gotland har valt att konkretisera sin regionala utvecklingsstrategi genom tre genomförandeprogram som täcker näringsliv, klimat och social välfärd.

Några regioner¹⁷ betonar arbetssättet med utmaningsdrivna processer och samskapande där genomförandet av utvecklingsstrategin sker genom löpande samverkan snarare än via traditionella handlingsplaner.

Några regioner¹⁸ kompletterar den regionala utvecklingsstrategin med särskilda delstrategier och handlingsplaner kopplade till prioriterade områden, exempelvis industrins gröna omställning, barn och ungas utveckling eller kompetensförsörjning.

2.2.2 Beskrivning av uppföljning av strategier

Regionerna följer upp de regionala utvecklingsstrategierna strukturerat genom exempelvis indikatorbaserad uppföljning kopplad till mål/delmål/fokusområden där indikatorer ger möjlighet att bryta ned målen geografiskt och demografiskt vilket ger underlag till beslut om nya insatser.

Exempel på uppföljningsmetoder är

- ▀ Utvecklingsdagar/konferenser.¹⁹
- ▀ Lärande- och förbättringsloopar där uppföljning används aktivt för att revidera handlingsplaner, initiera kraftsamlingar och utveckla arbetssätt.²⁰
- ▀ Öppna indikatorplattformar och interaktiva publikationer i arbetet med att följa upp och styra genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna. Där kan exempelvis befolkningsutveckling, näringslivsindikatorer, utbildnings- och kompetensdata, klimat- och miljöstatistik, resvanor och mobilitetsdata presenteras, uppdateras samt delas med andra aktörer.²¹

¹⁵ Kalmar, Stockholm, Östergötland.

¹⁶ Kronoberg, Uppsala, Värmland.

¹⁷ Gävleborg, Sörmland.

¹⁸ Norrbotten, Västra Götaland.

¹⁹ Dalarna, Gotland, Kalmar, Skåne, Stockholm, Östergötland.

²⁰ Blekinge, Halland, Jämtland Härjedalen, Kalmar, Norrbotten, Sörmland, Uppsala, Värmland, Örebro.

²¹ Kalmar, Norrbotten, Uppsala, Värmland, Västmanland, Västra Götaland, Östergötland.

2.2.3 Beskrivning av samordnade insatser

Regionernas arbete med genomförande av de regionala utvecklingsstrategierna kännetecknas av samordning mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter, akademi, näringsliv och civilsamhälle. Samordningen sker genom etablerade strukturer, formella nätverk och tematiska samarbeten som säkerställer att insatserna genomförs gemensamt och i linje med regionernas prioriteringar.

Regionernas arbete visar att samordning inte är en sidofunktion utan en integrerad del i genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna. Genom breda partnerskap, formella samverkansstrukturer, kraftsamlingar, sektorsövergripande nätverk och storregional samverkan skapar regionerna förutsättningar för ett samlat, effektivt och långsiktigt hållbart utvecklingsarbete.

I några regioner²² har exempelvis strategierna tagits fram och drivs vidare genom bred samverkan mellan offentliga och privata aktörer där samskapande och gemensamt ansvar lyfts som bärande principer.

Andra regioner²³ betonar exempelvis kraftsamlingar, missioner och utmaningsdrivna arbetssätt där aktörer mobiliseras kring gemensamma behov exempelvis kompetensförsörjning, innovation, infrastruktur eller social hållbarhet. Samordningen förstärks genom återkommande mötesplatser för analys, lärande och prioritering såsom årshjul, konferenser och tematiska forum.

I några regioner²⁴ används exempelvis specialiserade nätverk, exempelvis klimatnätverk, innovationsråd, kompetensråd och företagsfrämjande system för att samordna insatser inom specifika sakområden.

Andra regioner²⁵ lyfter storregional och nationell samverkan som en central del av genomförandet genom samarbeten i exempelvis Östra Mellansverige, gemensam infrastrukturplanering och koordinering av industriell omställning.

2.2.4 Beskrivning av hur samtliga dimensioner av hållbarhet har integrerats

Samtliga regioner utgår från de tre hållbarhetsdimensionerna ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet samt målen i Agenda 2030. Hållbarhet är inbyggt i exempelvis målstrukturer, delmål och indikatorer, genomförandemodeller, prioriteringsområden, analyser och uppföljningar, handlingsplaner och program.

Den ekonomiska dimensionen utgörs exempelvis av konkurrenskraft och innovationssystem, smart specialisering, kompetensförsörjning, cirkulär och biobaserad ekonomi, näringslivsutveckling, robust infrastruktur. Ekonomisk hållbarhet kopplas ofta till hållbar omställning och resurseffektivitet.

Social hållbarhet integreras genom exempelvis jämlik hälsa, trygghet, demokrati, delaktighet, barns och ungas uppväxtvillkor, inkludering, jämställdhet, utbildning och

²² Sörmland, Uppsala.

²³ Kalmar, Värmland, Västra Götaland, Örebro.

²⁴ Blekinge, Gävleborg, Västerbotten.

²⁵ Norrbotten, Stockholm, Västmanland.

kompetens, kulturens och civilsamhällets roll. Alla regioner väver in barnperspektivet i den sociala hållbarhetsdimensionen.

Miljömässig hållbarhet kopplas exempelvis till klimatneutralitet, energiomställning, biologisk mångfald, robust vattenförsörjning, klimatanpassning och hållbara transporter.

Exempel på ekonomisk hållbarhet i strategierna är Kalmar som har grön och digital omställning, näringslivsutveckling och SME-stöd kopplat till kraftsamlingsområdet *Näringsliv*. Västmanland har stöd till företag, digitalisering, smart specialisering, besöksnäring som systematiskt följs i ett webbaserat uppföljningssystem. Norrbotten har diversifierat näringsliv, forskning och nyindustrialisering som integreras i principen *Utvecklingskraft genom olikheter*.

Exempel på social hållbarhet i strategierna är Blekinge som har föräldraskapsstöd, jämlik uppväxt, inkluderande mötesplatser där social hållbarhet vägs in i beslutsstöd och indikatorer. Gotland har trygga uppväxtvillkor, nolltolerans mot våld, digital delaktighet som en del i genomförandeprogrammet för social välfärd. Gävleborg har jämlikhet, inkludering och utbildning som integreras i alla målområden. Uppföljning sker nedbrutet på kön, ålder, bakgrund och geografi.

Exempel på miljömässig hållbarhet i strategierna är Stockholm som har Klimatneutralitet 2050, resurseffektiva transporter, skydd av grönstruktur integrerat i strategin genom indikatorer och konsekvensbedömningar. Uppsala har Klimatneutralitet 2045, cykelinfrastruktur, vattenkvalitet och klimatanpassning där miljömässig hållbarhet är ett av tre huvudområden i strategin. Kronoberg har *Världens första fossilfria skogsvärdekedja*, kraftfull utbyggnad av förnybar energi där miljömässig hållbarhet systematiskt säkras via *Gröna tråden* i strategin.

2.2.5 Beskrivning av insatser för hållbarhet

Alla regioner genomför insatser inom samtliga tre hållbarhetsdimensioner. Vanligt återkommande insatser är inom klimat- och energiomställning, biologisk mångfald och vattenfrågor, inkludering, trygghet, hälsa, kompetensförsörjning och innovation, cirkulär ekonomi, hållbara transporter, platsbaserade lösningar för jämlika livsvillkor.

Exempel på insatser för ekonomisk hållbarhet

I Östergötland görs insatser för stöd till innovation och entreprenörskap, kompetensförsörjning genom validering och samarbete mellan utbildning och arbetsliv, cirkulära flöden och hållbar transportplanering. I Västmanland görs insatser för stöd till företag, smart specialisering och digitalisering, utveckling av besöksnäring och kulturella branscher, infrastrukturprojekt som stärker arbetsmarknad och hållbar mobilitet. I Dalarna görs insatser för stöd till företag i hållbar omställning och cirkulära affärsmodeller, export- och innovationssatsningar, digitalisering i näringslivet.

Exempel på insatser för social hållbarhet

I Sörmland görs insatser för jämlik hälsa och levnadsvanor, förebyggande arbete för barn och ungas livsvillkor, hållbar samhällsplanering med fokus på trygghet och delaktighet. Insatser i Värmland görs för god och jämlik folkhälsa genom förebyggande insatser, social sammanhållning, delaktighet och trygghet i livsmiljöer, insatser för

bättre service och digital tillgänglighet i hela länet. I Västernorrland görs insatser för attraktiva livsmiljöer med kultur, fritid och god service i hela länet, folkhälsoinsatser för barn och unga, insatser mot ojämlikhet i utbildning och hälsa.

Exempel på insatser för miljömässiga hållbarhet

I Uppsala görs insatser för klimatanpassning (vatten, översvänningsrisker), utbyggnad av cykelinfrastruktur och satsningar på hållbara transporter, åtgärder för biologisk mångfald och hållbart nyttjande av jordbruksmark.

I Västerbotten görs insatser för utbyggnad av fossilfria transporter och energieffektivisering, bevarande av grön infrastruktur, hållbar konsumtion och energieffektivisering i offentliga verksamheter. I Norrbotten görs insatser för klimatanpassning av samhällen och infrastruktur, cirkulära och fossilfria affärsmodeller i industrin, stärkta ekosystem och biologisk mångfald.

2.2.6 Beskrivning av hur olika territoriella perspektiv har beaktats

Alla regioner beaktar det territoriala perspektivet i genomförandet av sina regionala utvecklingsstrategier och arbetar platsbaserat. Strukturbilder och rumsliga strategier är verktyg som är återkommande i strategierna. Territoriella perspektiv används inte bara för analys utan också för prioritering och investering till exempel för mobilitet, energi och service. Regionerna har fokus på funktioner, noder, stråk, service och boende/arbete snarare än strikta kommungränser.

Några exempel på hur territoriella perspektiv beaktas i genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna

- ▀ Fysisk/rumslig planering beaktas i flera regionala utvecklingsstrategier²⁶ exempelvis genom strukturbilder, regionala rumsliga strategier och kartor över funktionella samband
- ▀ Funktionella arbetsmarknadsregioner, FA-regioner beaktas i flera regionala utvecklingsstrategier²⁷ exempelvis genomförs analyser av pendlingsmönster, utbildningsstråk, boende- och arbetsmarknader
- ▀ Storregionala perspektiv beaktas i flera regionala utvecklingsstrategier²⁸
- ▀ Särskilda territoriella förutsättningar beaktas i flera regioners regionala utvecklingsstrategier exempelvis fjäll, ö-läge, kust, skärgård, gleshet, rennäring/Såpmi, demografiska mönster²⁹

²⁶ Blekinge, Kalmar, Stockholm, Sörmland, Värmland, Västra Götaland, Örebro, Östergötland.

²⁷ Jönköping, Stockholm, Uppsala, Västernorrland, Västra Götaland, Örebro.

²⁸ Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skåne, Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västmanland, Örebro, Östergötland.

²⁹ Dalarna, Gotland, Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Skåne, Stockholm, Västerbotten, Västra Götaland, Östergötland.

2.2.7 Beskrivning av hur inomregionala skillnader har hanterats

Regionerna hanterar inomregionala skillnader genom riktade insatser och uppföljning per kommun/område. Insatserna anpassas till platsens behov exempelvis socialt, ekonomiskt och infrastrukturellt. Rumsliga verktyg styr investeringar för att fördela resurser jämlikt mellan orter och områden.

Några exempel på hur inomregionala skillnader hanteras av regionerna:

Platsanpassade, riktade insatser

- ▀ Stöd till kommuner/områden med lägre utbildningsresultat, sämre hälsa, svagare arbetsmarknad, sämre service eller digital infrastruktur³⁰

Rumslig planering

- ▀ Stationsnära utveckling, landsbygds- och skärgårdsnoder och servicepunkter för att sprida tillgänglighet och funktioner³¹

Tillgänglighet och infrastruktur

- ▀ Tvärförbindelser, kollektivtrafik, bredband och flexibla mobilitetslösningar som minskar avståndseffekter i glesare delar. Förekommer i alla regioner.

Riktade sociala satsningar

- ▀ Jämlik hälsa, barn och unga, trygghet/antisegregation, utbildning, kultur och lokal service exempelvis LEADER, lärcentrum och mobila vårdenheter³²

2.2.8 Beskrivning av aktiviteter för genomförandet

Regionernas arbete med de regionala utvecklingsstrategierna genomförs i hög grad genom återkommande fysiska mötesstrukturer där syftet är att samordna aktörer och följa upp utvecklingen av den regionala utvecklingsstrategin.

Exempel på mötesformer

Årliga regionala konferenser

Flera regioner genomför fysiska årskonferenser där den regionala utvecklingsstrategin följs upp tillsammans med kommuner, myndigheter, näringsliv, akademi och civilsamhälle i syfte att skapa en gemensam bild av läge och behov, förankra prioriteringar och bygga gemensamt lärande.

I Värmland genomförs *Värmland 2040-konferensen* som är en fysisk konferens som ingår i årshjulet för Värmland och samlar kommuner, regionen länsstyrelsen, Karlstads universitet, idéburen sektor och näringsliv för gemensam riktning och uppföljning. En återkommande konferens i Östergötland är *Framtid Östergötland* där analysresultat, uppföljning och aktuella utvecklingsfrågor behandlas tillsammans med bland annat kommuner, näringsliv och civilsamhället. I Skåne är *Skånes utvecklingsdag* ett årligt

³⁰ Gävleborg, Kalmar, Stockholm, Västmanland, Örebro.

³¹ Blekinge, Kalmar, Kronoberg, Västra Götaland, Östergötland,

³² Stockholm, Västmanland, Västra Götaland, Örebro.

fysiskt forum där regionen, kommuner och partnerskap följer upp den regionala utvecklingsstrategin, går igenom regional utveckling och identifierar behov av insatser.

Dialogmöten mellan region och kommuner

Dialogmöten är en vanlig mötesform där region och kommuner träffas fysiskt för att samplanera utvecklingsfrågor i syfte att fördjupa koordinering och förankring på lokal nivå.

I Jönköping används dialogmöten i alla 13 kommuner, både i framtagande och genomförande. Mötena genomförs fysiskt och inkluderar politiker, tjänstepersoner, näringsliv, barn och unga. Uppsala genomför tematiska dialogmöten inom årshjulet vid vilka kommuner, universitet, region och näringsliv träffas fysiskt för att koordinera insatser kopplat till den regionala utvecklingsstrategin. I Västmanland möts kommunerna och regionen fysiskt för att formulera gemensamma aktiviteter i lokala handslag, så kallade handslagsmöten.

Kraftsamlingsträffar

Kraftsamlingar är återkommande fysiska möten där aktörer samlas kring specifika utvecklingsområden, till exempel energiomställning, barn och unga, näringsliv eller livsvillkor i syfte att driva gemensamma satsningar och mobilisera aktörer inom områden med särskilda behov.

I Kalmar genomförs kraftsamlingsträffar inom *Livsvillkor, livsmiljöer, näringsliv*. Deltagare vid träffarna är kommuner, regionen, näringsliv, civilsamhälle vars fokus är gemensamt lärande och uppföljning. I Västra Götaland träffas aktörer fysiskt i workshops och rundabordsamtal för att planera gemensamma satsningar inom till exempel kraftsamlingar för barn och unga, industriomställning etcetera. Norrbotten genomför kraftsamlingsmöten kopplade till handlingsplaner. Mötena används för att samla aktörer kring prioriteringar i den regionala utvecklingsstrategins fyra områden.

Utforskande mötesformer

En mötesform som syftar till att flytta fokus från traditionella informationsmöten till dialog, medskapande och problemlösning. Aktörer arbetar praktiskt tillsammans för att generera lösningar i komplexa frågor, testa nya arbetssätt och säkra att många aktörer bidrar.

I Sörmland möts aktörer fysiskt i workshops för att identifiera samhällsutmaningar och gemensamma lösningar.

Jämtland Härjedalen genomför medskapande workshops i *färdplansarbetet* i vilka kommuner, regionen, Länsstyrelsen, Mittuniversitetet och civilsamhället arbetar tillsammans med lösningar och prioriteringar. Västernorrland samlar aktörer i tematiska uppföljningsmöten för gemensam analys och kunskapsutbyte inom till exempel folkhälsa, innovation och transport.

2.2.9 Beskrivning av utmaningar och framgångsfaktorer

I regionernas arbete med de regionala utvecklingsstrategierna beskrivs utmaningar exempelvis:

- ▀ inomregionala skillnader i hälsa, utbildning, inkomstnivåer och trygghet
- ▀ kompetensbrist i både offentlig och privat sektor
- ▀ klimatrisker och behov av robusta energisystem
- ▀ digitalt utanförskap och bristfällig infrastruktur i glesa delar
- ▀ segregation och social oro i vissa områden
- ▀ demografiska utmaningar särskilt i kommuner med minskande befolkning

Framgångsfaktor som strategierna beskriver är exempelvis:

- ▀ bred och långsiktig samverkan mellan aktörer
- ▀ tydliga handlingsplaner och strukturerade genomförandeprocesser
- ▀ indikatorbaserad uppföljning och lärandeorienterade arbetsätt
- ▀ platsanpassade insatser som utgår från lokala förutsättningar
- ▀ innovationsmiljöer och testbäddar som accelererar omställning
- ▀ integrerad användning av Agenda 2030 i planering och uppföljning

Underlag sammanställning

Regionala utvecklingsstrategier

Region Blekinge *Växtplats Blekinge 2022 – 2030*. Antagen 2022.

Region Dalarna *Dalastrategin 2030-Tillsammans för ett hållbart Dalarna*. Antagen 2021.

Region Gotland *Vårt Gotland 2040 - regional utvecklingsstrategi för Gotland*. Antagen 2021.

Region Gävleborg *Regional utvecklingsstrategi för Gävleborgs län 2020–2030*. Antagen 2025.

Region Halland *Halland - Bästa livsplatsen 2035*. Antagen 2021.

Region Jämtland Härjedalen *Jämtlands län 2050 – En nytänkande och hållbar region att leva, verka och utvecklas i*. Antagen 2021/2024, se not 14.

Region Jönköping *Regional utvecklingsstrategi för Jönköpings län 2026–2035*. Antagen 2026.

Region Kalmar *Klimat att växa i - Regional utvecklingsstrategi Kalmar län – med utblick mot 2040*. Antagen 2026.

Region Kronoberg *Framtidens Kronoberg i världen 2025 – 2035*. Antagen 2024.

Region Norrbotten *Norrbottensstrategin 2040*. Antagen 2025.

Region Skåne *Det öppna Skåne. Regional utvecklingsstrategi för Skåne*. Antagen 2024.

Region Stockholm *RUFS 2050-Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen*. Antagen 2019.

Region Sörmland *Regional utvecklingsstrategi för Sörmland*. Antagen 2022.

Region Uppsala *Regional utvecklingsstrategi i Uppsala län 2026–2029*. Antagen 2026.

Region Värmland *Värmlandsstrategin 2040. Upplaga 2025*. Antagen 2025.

Region Västerbotten *Västerbotten - en attraktiv region där olikheter skapar utvecklingskraft, regional utvecklingsstrategi 2020–2030*. Antagen 2020.

Region Västernorrland *Ett Västernorrland – Regional utvecklingsstrategi 2030*. Antagen 2025.

Region Västmanland *Tillsammans för ett livskraftigt Västmanland 2030*. Antagen 2025.

Region Västra Götaland *Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021 – 2030 Med utblick mot 2045*. Antagen 2026.

Region Örebro *En attraktiv och pulserande region för alla, Örebro läns regionala utvecklingsstrategi 2025–2030*. Antagen 2025.

Region Östergötland *Utvecklingsstrategi för Östergötland*. Antagen 2025.